

पार्किन्सन्सविषयी विचार व उपचार

- वैद्य खडीवाले

पुण्यातील प्रतिथयश वैद्य खडीवाले यांनी पार्किन्सन्सविषयी व्यक्त केलेले विचार व त्यावरील उपचार

रोगाचे नाव	: कंपवात, पार्किन्सन, कापरे.
संबंधित व्याधी	: मानसिक, शारीरिक, क्षोभ, रक्तदाब, अनिद्रा
पोढेभेद	: मानस, शारीरिक
दोष	: वात
धातू	: मज्जा
अवस्था	: साम, निराम.
शरीर संबंधित अवयव	: हात
चिकित्सादिशा	: फळीवर शवासनात झोपून उपशय पहावा.

गुरुकुल पारंपरिक उपचार : सुवर्णमाक्षिकादि वटी व शृंगभस्म प्रत्येकी तीन गोळ्या सकाळी व सायंकाळी. झोपताना निद्राकरवटी ६ गोळ्या व आस्कंदचूर्ण १ चमचा दुधाबरोबर घ्यावे. मलावरोध, उदरवात ही लक्षणे असतील, तर गंधर्व हरीतकी झोपताना घ्यावे. दोन्ही जेवणांनंतर सौभाग्य सुंठ चूर्ण अर्धा चमचा घ्यावे. बलदायी महानारायण तेलाचा मसाज दोन वेळा करावा. मानसिक ताण असल्यास सारस्वतारिष्ट चार चमचे दोन्ही जेवणांनंतर घ्यावे. तसेच, ब्राह्मी वटी सकाळी व सायंकाळी घ्यावी. मानेच्या मणक्याचा किंवा मज्जारजूचा दोष असल्यास लाक्षादि गुग्गुळ सकाळी व सायंकाळी तीन तीन गोळ्या घ्याव्या. वाढता रक्तदाब हे कंपवाताचे कारण असल्यास आरोग्यवर्धिनी, शृंग, गोक्षुरादि गुग्गुळ व सुवर्णमाक्षिकादि वटी प्रत्येकी तीन गोळ्या चावून खाव्या. सोबत रसायन चूर्ण एक चमचा घ्यावे. रात्रि निद्राकरवटी घ्यावी. कृश व्यक्तीकरता अश्वगंधापाक द्यावा. ज्यांना परवडेल त्यांनी बृहत्वात चिंतामणी रस रोज एक गोळी आवर्जून घ्यावी.

ग्रंथोक्त उपचार : बृहत्वात चिंतामणी, कवच बीज मुळांचे चूर्ण.

विशेष दक्षता व विहार : जागरण, उशिरा झोप कटाक्षाने टाळावी. अंगाला नित्य मसाज करावा, उबदार कपडे घालावेत. अतिश्रम टाळावेत. मलावरोध होणार नाही याची काळजी घ्यावी.

पथ्य : जेवण नेहमी गरम, ताजे असावे. थोडी भूक ठेवून रुचकर पदार्थ खावेत. पुदिना, आले, लसूण अशी चटणी असावी. भोजनोत्तर सुंठ पाणी प्यावे.

कुपथ्य : टोमॅटो, बियांचे पदार्थ, चवळी, मटकी, वाटाणा. शेव, भजी, तेलकट व तुपकट पदार्थ, आइस्क्रीम, कोल्ड्रिंक. मेवा मिठाई, भूक नसताना जेवण टाळावे.

रसायनचिकित्सा : आस्कंध चूर्ण, अश्वगंधापाक, निद्राकरवटी, बृहत्वात चिंतामणी रस.

योग व व्यायाम :- शवासन, अन्नपचन होईल इतकाच माफक व्यायाम, फिरणे ठेवावे.

रुग्णालयीन उपचार :- विश्रांती, हलक्या हाताने महानारायण तेलाचा मसाज.

अन्य षष्टि उपक्रम (पंचकर्मादि) :- सर्वांगाला शतावरीसिद्ध तेलाचा मसाज, आवश्यक असल्यास बस्ती.

चिकित्साकाल : दीड ते सहा महिने.

निसर्गोपचार : 'संयमाने स्वास्थ्य' याप्रमाणे किमान जेवण, रात्रि उशीरा न जेवणे, ताक, तांदुळाची भाकरी.

अपुनर्भवचिकित्सा : कवचबीज मूळांचे चूर्ण, लघुमालिनी वसंत, निद्राकरवटी, शृंगभस्म.

संकीर्ण : आरोग्याचे सामान्य नियम (विशेषतः भूक, झोप, इ.) कटाक्षाने पाळावेत. उगीच चिंता करू नये.

